

CLP REGLAMENTO DERINIMAS SU TECHNIKOS IR MOKSLO PAŽANGA (TOLIAU – ATP)

nuostatas ir kriterijus, atsižvelgiant į GHS nustatytus klasifikavimo kriterijus ir ženklavimo taisykles. Kadangi JT reguliariai persvarsto GHS klasifikavimo kriterijus ir ženklavimo taisykles, būtina nuolat atnaujinti CLP reglamento priedų technines nuostatas ir kriterijus, suderinant juos su persvarstytais GHS leidimais. Tai labai svarbu Europos pramonei konkurencingumo požiūriu, kad atlaikytų konkurenciją pasaulinėje rinkoje.

CLP reglamentas (EB) Nr. 1272/2008
(konsoliduota versija):
<http://echa.europa.eu/lt/regulations/clp/legislation>

KADA CLP REGLAMENTAS DERINAMAS SU TECHNIKOS IR MOKSLO PAŽANGA?

KAI KEIČIAMOS NEESMINĖS CLP
REGLAMENTO NUOSTATOS,
ATSIŽVELGIANT Į TOLESNIUS GHS
POKYČIUS

Pagal CLP reglamento 53 str. „derinimas su technikos ir mokslo pažanga“ (angl. *Adaptation to Technical and Scientific Progress*) (toliau – **ATP**) Europos Komisija (toliau – EK) gali tikslinti bei derinti su technikos ir mokslo pažanga CLP reglamento:

- **6 str. 5 dalį** „...jeigu nėra bandymų duomenų apie patį mišinį arba tokie duomenys netinkami, gamintojas (toliau – G), importuotojas (toliau – I) ar tolesnis naudotojas (toliau – TN) naudojasi kita prieinama informacija apie atskiras chemines medžiagas ir panašius ištirtus mišinius, kuri taip pat gali būti laikoma tinkama nustatyti, ar mišinys yra pavojingas, jeigu G, I ar TN įsitikino, kad informacija yra tinkama ir patikima vertinimo pagal 9 straipsnio 4 dalį tikslu“; **11 str. 3 dalį** „...jeigu cheminės medžiagos sudėtyje kaip identifikuota priemaiša, priedas arba atskira sudedamoji dalis yra kita cheminė medžiaga, kuri klasifikuojama

Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas pasaulinei prekybai ir kartu apsaugoti žmonių, kurie tvarko, gabena ir/arba naudoja chemines medžiagas/mišinius, sveikatą bei aplinką, Jungtinių Tautų (toliau – JT) struktūroje buvo sukurta Pasauliniu mastu suderinta cheminių medžiagų klasifikavimo ir ženklavimo sistema (angl. *Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals*) (toliau – **GHS**). Pirmasis GHS leidimas buvo paskelbtas 2003 m. Nuo to laiko GHS peržiūrimas ir atnaujinamas kas dveji metai, atitinkamai: 2005 m. – 1-oji redakcija; 2007 m. – 2-oji redakcija; 2009 m. – 3-oji redakcija; 2011 m. – 4-oji redakcija, o 2013 m. – 5-oji redakcija, atsižvelgiant į įgytą patirtį, jį įgyvendinant. Taigi, GHS įgyvendinimas – tai dinamiškas procesas. Ši JT sistema skirta nustatyti pavojingas chemines medžiagas bei informuoti vartotojus apie pastarųjų sukeliama pavojų pagal standartinius simbolius ir frazes, esančius ant pakuočių etiketėse ir saugos duomenų lapuose.

Daugiau informacijos apie GHS (anglu k.):
<http://www.unece.org/?id=3623>

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklavimo ir pakavimo (toliau – **CLP reglamentas**) skirtas Europos Bendrijoje suderinti cheminių medžiagų, mišinių ir tam tikrų konkrečių gaminių klasifikavimo bei ženklavimo

Aplinkos apsaugos agentūros Cheminių medžiagų skyriaus REACH-CLP pagalbos tarnyba (paruošė - A.Janonytė)
A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius, tel. (8-5) 2126090, el. p. reachclp@aaa.am.lt, www.gamta.lt

CLP REGLAMENTO DERINIMAS SU TECHNIKOS IR MOKSLO PAŽANGA (TOLIAU – ATP)

kaip pavojinga, klasifikuojant į tai atsižvelgiama, jeigu:

- ✓ identifiкуotos priemaišos, priedo arba atskiros sudedamosios dalies koncentracija yra ne mažesnė nei taikoma ribinė vertė pagal šio straipsnio 3 dalį,
 - ✓ tos cheminės medžiagos koncentracija yra ne mažesnė nei jos ribinė vertė pagal 3 dalį;
- **12 str.** „Konkretūs atvejai, reikalaujantys tolesnio vertinimo“;
 - **14 str.** „Specialios mišinių klasifikavimo taisyklės“;
 - **18 str. 3 dalies b punktą** „Produkto identifikatorius mišinio atveju apima... visų mišinio sudėtyje esančių cheminių medžiagų, kurios prisideda prie mišinio klasifikavimo, susijusio su ūmiu *toksiškumu*... cheminę tapatybę.“
 - **23 str.** „Ypatingais atvejais taikomos nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo ženklinimo reikalavimų“ (pavyzdžiui, aerozoliams ir...);
 - **25-29 str.** „Papildoma informacija etiketėje“, „Pavojaus piktogramos svarbumo principai“, „Pavojingumo frazių svarbumo principai“, „Atsargumo frazių svarbumo principai“, „Ženklinimo ir pakavimo reikalavimų taikymo išimty“;
 - **35 str. 2 dalies antrą ir trečią pastraipas.** „Pakuotė, kurioje yra plačiau visuomenei tiekiamą pavojingą cheminę medžiagą ar mišinys, negali būti tokios formos ar konstrukcijos, kuri galėtų patraukti arba sužadinti vaikų dėmesį arba suklaidinti vartotojus, arba būti pateikta tokios išvaizdos ar būti tokios konstrukcijos, kuri būtų panaši į tą, kuri naudojama maisto produktams ar gyvūnų pašarams arba medicinos ar kosmetikos produktams, taip klaidindama vartotojus“. Be to, jeigu pakuotėje yra cheminė medžiaga ar mišinys, kurie atitinka II priedo 3.1.1 skirsnyje nustatytus reikalavimus, joje pagal II priedo 3.1.2, 3.1.3 ir 3.1.4.2 skirsnius naudojami vaikams neįveikiami tvirtinimai. Jeigu pakuotėje yra cheminė

medžiaga ar mišinys, kurie atitinka II priedo 3.1.1 skirsnyje nustatytus reikalavimus, ji pagal II priedo 3.1.2, 3.1.3 ir 3.1.4.2 skirsnius turi turėti liestinę pavojaus žymę.

KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) NR. 790/2009, iš dalies keičiantis CLP reglamentą, siekiant jį suderinti su technikos ir mokslo pažanga (**toliau – 1 ATP**) buvo priimtas Briuselyje 2009 m. rugpjūčio 10 d.

Kadangi Direktyvos 67/548/EEB (toliau – Pavojingų cheminių medžiagų direktyvos) I priedas ir pati direktyva buvo 30-ąjį ir 31-ąjį kartą iš dalies pakeista, suderinant šią su technikos pažanga, buvo pakeistos CLP reglamento VI priedo 3.1., Pavojingų cheminių medžiagų suderintos klasifikacijos ir ženklinimo sąrašas, sudarytas remiantis CLP reglamento I priedo 2-5 dalyse nustatytais kriterijais“ ir 3.2 „Pavojingų cheminių medžiagų suderintos klasifikacijos ir ženklinimo sąrašas iš Direktyvos 67/548/EEB I priedo“ lentelės, į jas įtraukiant atnaujintas arba naujas cheminių medžiagų, kurioms taikoma suderinta klasifikacija, klasifikacijas bei išbraukiant tam tikroms medžiagoms skirtus įrašus.

1 ATP taikomas **nuo 2010 m. gruodžio 1 d.**

Komisijos reglamentas (EB) Nr. 790/2009 (1 ATP):
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:235:0001:0439:it:PDF>

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) NR. 286/2011, iš dalies keičiantis CLP reglamentą, siekiant jį suderinti su technikos ir mokslo pažanga (**toliau – 2 ATP**) buvo priimtas Briuselyje 2011 m. kovo 10 d.

Kadangi Jungtinių Tautų Pavojingų krovinių vežimo ir pasaulinės suderintos cheminių medžiagų klasifikavimo ir ženklinimo sistemos ekspertų komitetas (toliau – UNCETD/GHS) 2008 m. gruodžio mėn. priėmė **trečiąjį pataisytą GHS leidimą**, iškilio būtinybė CLP reglamento priedų technines nuostatas ir kriterijus suderinti su šiuo leidimu.

CLP REGLAMENTO DERINIMAS SU TECHNIKOS IR MOKSLO PAŽANGA (TOLIAU – ATP)

2 ATP buvo padaryti tokie pagrindiniai pakeitimai:

- Nustatyti mažiausi pavojaus piktogramų matmenys, atsižvelgiant į skirtingus etikečių matmenis ir pakuotės talpas.
- Įtrauktos naujos kvėpavimo takus ir odą jautrinančių medžiagų subkategorijos (1A ir 1B) bei nustatyti kriterijai, kaip klasifikuoti mišinius, kurie sudaryti iš tokių medžiagų.
- Persvarstyti klasifikavimo kriterijai dėl ilgalaikio pavojaus (lėtinio toksiškumo) vandens aplinkai.
- Įtraukta nauja cheminių medžiagų ir mišinių, pavojingų ozono sluoksniui, pavojingumo klasė.
- Atnaujinta 4 cheminių medžiagų: *brommetano; metilbromido* (CAS Nr.74-83-9, EB Nr. 200-813-9), *anglies tetrachlorido; tetrachlormetano* (CAS Nr.56-23-5, EB Nr. 200-262-8), *1,1,1-trichloretano; metilchloroformo* (CAS Nr.71-55-6, EB Nr. 200-756-3), *1,1-dichlor-1-fluoretano* (CAS Nr.1717-00-6, EB Nr. 404-080-1) suderinta klasifikacija ir ženklینimas.

Cheminės medžiagos 2 ATP privalo būti taikomas **nuo 2012 m. gruodžio 1 d.**, o **mišiniams** – **nuo 2015 m. birželio 1 d.**, tačiau jeigu cheminės medžiagos/mišiniai buvo pateikti rinkai atitinkamai iki prieš tai nurodytų terminų, nereikalaujama iš naujo paženklinti ir iš naujo supakuoti, laikantis 2 ATP nuostatų, nes joms/jiems taikomas 2 metų pereinamasis („išpardavimo“) laikotarpis. Taigi, cheminės medžiagos privalo būti klasifikuojamos tik pagal 2 ATP **nuo 2014 m. gruodžio 1 d.**, o mišiniai – **nuo 2017 m. birželio 1 d.**

2 ATP nustatytas nuostatas galima taikyti **savanoriškai** prieš pasibaigiant pereinamajam laikotarpiui.

Komisijos reglamentas (ES) Nr. 286/2011 (2 ATP):
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:083:0001:0053:LT:PDF>

KOMISIJS REGLAMENTAS (ES) NR. 618/2012, iš dalies keičiantis CLP reglamentą, siekiant jį suderinti su technikos ir mokslo pažanga (**toliau – 3 ATP**) buvo priimtas Briuselyje 2012 m. liepos 10 d.

Kadangi ECHA'os Rizikos vertinimo komitetas (toliau – RVK), atsižvelgdamas į suinteresuotųjų šalių pastabas, pateikė nuomones dėl cheminių medžiagų suderintos klasifikacijos ir ženklینimo pasiūlymų, iškilo būtinybė atnaujinti CLP reglamento VI priedo „Tam tikrų pavojingų cheminių medžiagų suderinta klasifikacija ir ženklینimas“ 3 dalyje esančias 3.1 „Pavojingų cheminių medžiagų suderintos klasifikacijos ir ženklینimo sąrašas, sudarytas remiantis CLP reglamento I priedo 2-5 dalyse nustatytais kriterijais“ ir 3.2 „Pavojingų cheminių medžiagų suderintos klasifikacijos ir ženklینimo sąrašas iš Direktyvos 67/548/EEB I priedo“ lenteles, į jas įtraukiant viso 16 tiek atnaujintų cheminių medžiagų, kurioms jau taikoma tokia suderinta klasifikacija, klasifikacijas, tiek įtraukiant naujas suderintas klasifikacijas.

3 ATP nustatytos suderintos klasifikacijos privalės būti taikomos **nuo 2013 m. gruodžio 1 d.**, tačiau **leidžiama** naujas nuostatas **savanoriškai** pradėti taikyti **anksčiau**.

Komisijos reglamentas (ES) Nr. 618/2012 (3 ATP):
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:179:0003:0010:LT:PDF>

KOMISIJS REGLAMENTAS (ES) NR. 487/2013, iš dalies keičiantis CLP reglamentą, siekiant jį priderinti prie technikos ir mokslo pažangos (**toliau – 4 ATP**) buvo priimtas Briuselyje 2013 m. gegužės 8 d.

Kadangi UNCETD/GHS ekspertų komitetas 2010 m. gruodžio mėn. priėmė **ketvirtąjį pataisyta GHS leidimą**, kuriame atsirado pakeitimų, susijusių su naujomis chemiškai nestabilių dujų ir nedegiųjų aerosolių kategorijomis bei atsargumo frazių racionalizavimu, iškilo būtinybė CLP reglamento priedų technines nuostatas ir kriterijus suderinti su šiuo leidimu.

CLP REGLAMENTO DERINIMAS SU TECHNIKOS IR MOKSLO PAŽANGA (TOLIAU – ATP)

4 ATP buvo padaryti šie pagrindiniai pakeitimai:

- Įtraukta nauja degių dujų klasė – „chemiškai nestabilios dujos“, kurios gali būti priskirtos vienai iš kategorijų (kategorijai A arba kategorijai B). Taip pat su naujos pavojaus klasės atsiradimu papildomai sukuriamos 2 naujos pavojingumo frazės: H230 – „Gali sprogti net ir nesant oro“, H231 – „Gali sprogti net ir nesant oro, esant didesniai slėgiui ir (arba) temperatūrai“.
- Terminas „Degieji aerosoliai“ nebenaudojamas, o lieka tik terminas „aerosoliai“, bei atsiranda nauja aerosolių pavojaus kategorija (3 kategorija), todėl keičiasi kai kurių pavojingumo (H222, H223) ir atsargumo (P210, P211) frazių pavadinimai ir įtraukiama nauja pavojingumo frazė: H229 – „Slėginė talpykla. Kaitinama gali sprogti.“
- CLP reglamento II priedas papildė naujais poskirsniais: 3.2.1.1. ir 3.2.1.2., kuriuose nurodoma, kokiose pakuotėse privalo būti įtaisytos liestinės pavojaus žymės ir kam šis reikalavimas netaikomas (pvz., gabenamosioms dujų talpykloms).
- Į CLP reglamento I priedo A. 1 dalį įterptas 1.3.6 skirsnis, pagal kurį cheminės medžiagos arba mišiniai, klasifikuojami kaip esdinantys metalus, bet neesdinantys odos ir/ arba akių, kurie yra vartotojui skirti produktai, etiketėje neprivalo būti ženklinami pavojaus piktograma GHS05.
- Į CLP reglamento I priedą įterpiami du nauji skirsniai: 1.5.2.4. ir 1.5.2.5. Pirmajame skirsnyje nurodoma, kada vidinėms pakuotėms, kurių turinys neviršija 10 ml, gali būti netaikomi ženklinimo reikalavimai pagal CLP reglamento 17 str., o antrajame skirsnyje nurodoma, kad prieš tai paminėta ženklinimo išimtis negali būti taikoma cheminėms medžiagoms ar mišiniams, patenkantiems į reglamentų (EB) Nr. 1107/2009 („Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką) arba (ES) Nr. 528/2012 („Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl biocidinių produktų

tiekimui rinkai ir jų naudojimui“) taikymo sritį. Taigi, produktams paženklini galima naudoti mažiau ženklinimo elementų vidinei pakuotei, jeigu jie atitinka 4 ATP nurodytus kriterijus.

- Buvo ištrintas CLP reglamento 14(2) str. „Specialios mišinių klasifikavimo taisyklės“ c punktas, nes Komisijos direktyva 2008/47/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su aerosolių balionėliais, suderinimo su technikos pažanga buvo pakeistas Tarybos direktyvos 75/324/EEB 8 str. 1 a punktas, jį papildant nauja pastraipa, pagal kurią nereikalaujama mišinio klasifikuoti, tačiau reikia jį paženklini.

Cheminėms medžiagoms 4 ATP turi būti taikomas **nuo 2014 m. gruodžio 1 d.**, o **mišiniams** – **nuo 2015 m. birželio 1 d.**, nebent pastarosios/pastarieji buvo patiekti rinkai iki prieš tai nurodytų terminų. Šiuo atveju, laikantis 4 ATP nuostatų, nereikalaujama jų iš naujo paženklini ir iš naujo supakuoti, atitinkamai – **cheminių medžiagų** – iki **2016 m. gruodžio 1 d.**, o **mišinių** – **iki 2017 m. birželio 1 d.**, t.y. joms/jiems taikomas 2 metų pereinamasis („išpardavimo esamų atsargų“) laikotarpis. Tačiau cheminės medžiagos ir mišiniai gali būti atitinkamai **iki 2014 m. gruodžio 1 d.** ir **2015 m. birželio 1 d.** **savanoriškai** klasifikuojami, ženklinami ir pakuojami pagal 4 ATP nuostatas.

Komisijos reglamentas (ES) Nr. 487/2013 (4 ATP):
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:149:0001:0059:LT:PDF>

**NEPAMIRŠKITE SEKTI CLP
REGLAMENTO ATNAUJINIMŲ, NES ŠIO
REGLAMENTO NEATITINKANČIOS
CHEMINĖS MEDŽIAGOS IR MIŠINIAI**

I RINKĄ NEPATIEKIAMI!
(CLP reglamento 4(10) str.)

